

ЗАСАДИ УКЛАДАННЯ ПИТАЛЬНИКА ДО «МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОГО АТЛАСУ МЕЖИРІЧЧЯ ДНІСТРА І ДУНАЮ»

Анотація. У статті обґрунтовано створення «Мультилінгвального атласу межиріччя Дністра і Дунаю», що охоплюватиме інформацію про новожитні говірки різносистемних національних мов (української, болгарської, румунської, російської, гагаузької), найбільшою мірою представлених у специфічному полілінгвальному та полідіалектному ареалі півдня Одеської обл. України. Автор описує засади укладання питальника для цього атласу, його тематичну структуру, інформаційну насиченість, джерела.

Ключові слова: мультилінгвальний атлас, межиріччя Дністра і Дунаю, говірка, питальник, діалектні тексти.

Постановка проблеми. Однією з вершин мовознавства ХХ ст. є формування просторової парадигми в лінгвістиці – створення атласів різних жанрів, пізнання й усвідомлення інформаційних глибин лінгвогеографічних джерел [4, с. 26]. Українська лінгвогеографія знаходиться у стані розквіту, сьогодні вона теж має чимало здобутків (створено «Атлас української мови» (1984–2001), укладено майже чотири десятки регіональних атласів – Й. О. Дзєндзелівського, П. М. Лизанця, Т. В. Назарової, М. В. Никончука, К. Ф. Германа, І. В. Сабодоша, Г. Л. Аркушина, Г. І. Мартинової, Т. В. Щербини та ін.), це дає підстави мовознавцям стверджувати сформованість української школи лінгвістичної географії [5, с. 226]. Разом з тим для дослідників українських діалектів зрозуміло, що наявні лінгвогеографічні праці не лише спонукають «до осмислення й обробки того значного за обсягом та евристичним потенціалом діалектного матеріалу, який нагромаджено науковими колективами та окремими здобувачами, а й до перевірки отриманих результатів з допомогою нових лінгвістичних праць, уточнення й удокладнення висновків» [13, с. 4]. Досягненням української лінгвогеографічної школи, що збагатило слов'янську діалектологію, стало біхронне картографування – унікальний підхід, експеримент, який засвідчив дієвість у кількох діалектологічних студіях [3; 12]. Українські лінгвогеографи – активні учасники багатьох Міжнародних полілінгвальних проектів: «Загальнослов'янський лінгвістичний атлас» (ЗЛА), «Загальнокарпатський діалектологічний атлас» (ЗКДА), «Атлас східнослов'янських ізоглос» (АСІ), «Лінгвістичний атлас Європи» (ЛАС) тощо.

Самоочевидно, що «значення лінгвістичних атласів – національних, регіональних, полімовних, створення яких склало окремий етап в історії діалектології, – сьогодні переорієнтувати неможливо» [7, с. 9]. На важливості регіональних лінгвогеографічних проектів неодноразово наголошували

Ф. Т. Жилко, Й. О. Дзєндзелівський, П. Ю. Гриценко та ін. Зокрема, Й. О. Дзєндзелівський підкреслює: «передусім дуже важливо було б мати регіональні атласи районів давнього поселення українців, околичних територій, де українська мова стикається з іншими мовами, говорів, у яких збереглася найбільша кількість давніх архаїчних рис, та районів, що характеризуються особливою діалектною строкатістю» [9, с. 20]. А тому укладання мультилінгвального атласу межиріччя Дністра і Дунаю – унікального багатомовного ареалу, що знаходиться в межах українських адміністративних кордонів і засвідчує мирне співіснування представників різних мов (зауважимо, що у складі населення межиріччя, за даними Всеукраїнського перепису 2001 року, українців – 40,2%, росіян – 20,3%, болгар – 20,9%, молдован – 12,6%, гагаузів – 4,1%, інших – 1,9%) – новітньої лінгвогеографічної студії в Україні, передбаченої в межах державного наукового проекту Ізмаїльського державного гуманітарного університету «Опис і картографування межиріччя Дністра і Дунаю – нової європейської моделі безконфліктної взаємодії різносистемних мов і діалектів» (НДР № 0116U004158) під керівництвом П. Ю. Гриценка, видається помітним явищем європейської й української діалектології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На відміну від інших полімовних атласів, з-поміж яких вищезгаданий ЗЛА, що відтворює побутування усіх слов'янських мов, АСІ, метою якого стало об'єднати на спільних картах діалектні явища східнослов'янських мов, ЛАС, в якому представлено мови різних сімей і груп Європейського континууму, ЗКДА, де відбито українські, словацькі, польські, чеські, сербські, македонські, румунські діалекти, інноваційний характер «Мультилінгвального атласу межиріччя Дністра і Дунаю» забезпечує використання зібраної інформації про діалекти п'яти мов різної структурної віддаленості між собою (української, болгарської, румунської, російської, гагаузької). Одним із завдань проекту є удокладнення класифікації говірок у межах однієї мови (кожної з мов). Стосовно де-

яких мов, зокрема російської, класифікація взагалі відсутня, тому вивчення проблем мовної ситуації на території поліетнічного й полімовного межиріччя Дністра і Дунаю, де є населені пункти і зі змішаним, українсько-російським, українсько-молдовським, українсько-болгарським, українсько-болгарсько-гагаузьким, болгарсько-румунським складом, уможливить аналіз мовної поведінки мешканців, виявлення ситуативної і стратифікаційної варіативності вибору державної й національних мов, створення реальних умов для вироблення практичних рекомендацій щодо формування мовної політики в багатомовних регіонах України, розв'язання питання мовної освіти, дидактики. Дослідження уможливить перевірку гіпотези про формування у континумі межиріччя Дністра й Дунаю мовної спільноти зі значною кількістю спільних мовних та культурних елементів, більшість яких склалося саме на цій території під впливом українського складника; водночас можливою стане перевірка й іншої гіпотези про особливу мовну ситуацію з високим ступенем терпимості до міжмовної інтерференції. Отримані результати проекту будуть використані для утвердження і популяризації в Україні, Європі і світі українського поліетнічного межиріччя Дністра і Дунаю як регіону, хоч і строкатого, але домінантно українського в етнічному, мовному і культурному плані.

Постановка завдання. Мета статті – описати засади укладання питальника до «Мультилінгвального атласу межиріччя Дністра і Дунаю».

Виклад основного матеріалу. Укладання карт мультилінгвального атласу вимагає: 1) окреслити мережу населених пунктів з різним етномовним складом у регіоні (з урахуванням якості збереження соціуму та його мовних традицій); 2) здійснити польові експедиції у визначені села та зібрати діалектний і соціокультурний матеріал; 3) описати мовну ситуацію в досліджуваних населених пунктах, її динаміку від часу заснування поселень до сьогодні (із зазначенням часу заснування говірок; з'ясуванням часу змін мовних орієнтирів та мовних трансформацій соціумів, виявленням причин соціомовних змін); 4) створити фонотеку й текстотеку мовлення діалектоносіїв; 6) визначити тип говірок за походженням та співвідношенням з іншими діалектами досліджуваних мов; 7) упорядкувати й описати зафіксовані матеріали, виявивши диференційні, інтегральні й різною мірою інтегровальні ознаки говірок і локальних культурних традицій; 8) укласти програму-питальник для збирання діалектного матеріалу.

Українській діалектології відомо чимало програм, анкет, порадників, інструкцій за якими упродовж становлення цієї науки збирався діалектний матеріал, як до загальнонаціонального (І. П. Новицького; К. П. Михальчука; Є. К. Тимченка; Ф. Т. Жилка, П. С. Лисенка, М. А. Жовтобрюха; Б. О. Ларіна та ін.), так і до регіональних атласів (Й. О. Дзензелівського, М. В. Никончука,

К. Ф. Германа), детально див. [1, с. 141–142; 5, с. 219]. Щодо регіональних атласів, то безперечно, що питання про склад програми до такого атласу є дуже важливим, адже вона «завжди визначає склад карт майбутнього атласу» [9, с. 22]. Й. О. Дзензелівський наголосив, що за обсягом програма регіонального атласу має бути якнайповнішою і якнайдетальнішою, вона може охоплювати 1000–2000 питань (працювати за невеликою програмою на 100–150 питань теж можна, однак це не вигідно щодо часу і матеріально) [9, с. 22]. Подібні міркування знаходимо і в К. Ф. Германа [2]. Разом з тим, беручи до уваги досвід попередників і усвідомлюючи, що від «деталізації питальника залежить повнота обстеження говірки» [12, с. 132], уважаємо, що надмірно великий питальник практично застосовувати важко, адже «в процесі спілкування з діалектоносієм настає момент або відмови від подальшої розмови з експлоратором, або «відключення» діалектоносія – машинальна відповідь на питання програми, що призводить до отримання неправдивої інформації. Експлоратору важливо піймати цей момент «відключення», бо в іншому випадку буде сприйнята як правдива насправді недостовірна інформація. По-друге, і це пов'язано з попередньою думкою, надвеликий питальник значно обмежує мережу обстеження – випадують із мережі невеликі н. п., бо якщо у великих можна вибирати респондента (один втомився, відмовився – беремо іншого), то в маленьких вибір обмежений» [12, с. 132].

На основі синхронного опису говірок різних мов на підставі свідчень зібраних діалектних текстів, наявної й попередньої класифікації говірок різних мов (українських – П. Ю. Гриценка, А. О. Колесникова, болгарських – С. Б. Бернштейна, В. О. Колесник, румунських – Р. Я. Удлера, П. Д. Кісеолар, гагаузьких – Л. О. Покровської), співробітниками проекту укладається спеціальний *питальник*, обстеження за допомогою якого говірок української, болгарської, румунської, російської, гагаузької мов межиріччя Дністра і Дунаю, дозволить визначити ареальну диференціацію говірок цих мов і відтворити її результати на лінгвістичній карті, яка сьогодні справедливо оцінюється «як різновид лінгвістичного тексту, який можна власне *читати*, а не споглядати» [7, с. 9]. Також буде встановлено сталі ланки мовної системи та ті, що піддалися динаміці, з особливою увагою до інновацій, котрі постали внаслідок міжмовної та міждіалектної взаємодії.

Наголосимо також, що картографування новожитніх говірок межиріччя Дністра і Дунаю ускладнене їхньою специфікою, характером простору (різномісністю діалектних мікросистем; мозаїчністю, черезсмужністю, перерваністю, розпороченістю, неоднорідністю конфігурації зон різної щільності; ширшою варіантністю, лексикалізацією і фразеологізацією діалектних рис); карти в атласі націлені на виявлення ареалів генетичних, динамі-

чних явищ, міжмовної і міждіалектної взаємодії, з'ясування інтегральних та інтегровальних явищ для говірок різних мов та зон їхнього поширення.

Основні засади, якими послуговуються виконавці проекту під час укладання питальника, такі: 1) сприйняття регіону як цілісного мультілінгвального континууму; 2) достатнє урахування полімовної і полідіалектної ситуації у ньому, що актуалізує увагу до небезпеки помилкового перенесення ознак говірки на ареал та ареалу на говірку (якщо йдеться про споріднені говірки в межах однієї мови); 3) координованість дослідження різних мов ареалу; 4) спрямованість на пошук не тільки ознак, релевантних у межах поширення певної національної мови, але й ознак, релевантних у межах усієї цієї території; 5) системність опису – сприйняття діалектної мови як повноцінного страту (описувати не тільки диференційні щодо літературних мов риси); 6) повнота охоплення населених пунктів; 7) урахування етномовної ситуації в кожному населеному пункті та її мінливості.

П. Ю. Гриценко зауважує, що «досвід вивчення гетерогенних діалектних континуумів переконує в доцільності зосередження уваги в таких студіях насамперед на лексико-семантичному рівні, який часто зберігає архаїчні елементи структури, як і численні наслідки взаємодії мов не віддаленого у часі періоду, водночас засвідчує формування репертуару мовних одиниць, спільних для діалектів різних мов» [6, с. 9]. На відміну від питальників регіональних атласів, що репрезентують окремі групи лексики (О. А. Малахівської, О. М. Євтушка, Р. С. Омельковець, В. М. Куриленка, А. О. Скорофатової та ін.) і таким чином уможливають повніше відтворення складу та системних відношень в межах окремих тематичних чи лексико-семантичних груп, програмою для мультілінгвального атласу межиріччя Дністра і Дунаю передбачено охопити різні тематичні групи. Серед них: обрядова лексика, сільськогосподарська лексика, ботанічна лексика, назви родинних стосунків та свояцтва. До цього спонукають результати попереднього обстеження говірок регіону (власні польові дослідження та наявні лексикографічні й лінгвогеографічні джерела, укладені щодо окремих мов регіону: АУМ, АБГ, АЛМ, АЛР, ГРМС, ДД, СУГО, СРГО, ГБК тощо), які засвідчують відповідні інтегральні та інтегровальні елементи, порізному охоплені досліджуваними мовами [6]. Через близькість і тривалі міжмовні контакти самоочевидною є численність інтегровальних рис контактних українських і російських говірок (як говірок групи східнослов'янських мов), разом з тим, чимало елементів в українських говірках ареалу виявляють спільність з болгарськими говірками (як спорідненими слов'янськими), з румунськими, і навіть гагаузькими. Неоднаково інтегровальні риси реалізовано щодо кількісної представленості в досліджуваних мовах / їхніх говірках. Спостережено низку явищ, спільних для болгарської, ру-

мунської, гагаузької мов, але не поширених в українському діалектному просторі. У межах статті зупинимося лише на деяких відповідних сюжетах, що спонукали до включення відповідних питань до програми. Напр., у межах говірок різних мов інтегральними виявляються лексеми, пов'язані з трудовою діяльністю людини та побутом: в укр. – *каруца* 'віз', 'старий віз' [СУГО, 93], в болг. [АБГ, к. 93] та рос. [СРГО, I, 255] – 'тс'; в укр. – *бурдейка* 'мала чепурна хата' [АУМ, НМ, 159], *бурд'їй*, *бурдейка* 'землянка, яку копають для житла, дах мастять глиною' [СУГО, 30–31]; в рум. – *bordei* 'маленький будинок' [ALR, h. 251], в болг. – *бурдей*, *бурдейка* 'землянка; хатина, халупа', 'сарай' [ГБК, 38]; в укр. – *пан'ера* 'великий кошик круглої форми', 'кошик, сплетений з верболозу, в якому переносять і перевозять різні овочі' [АУМ, НМ, 112], [СУГО, 145], в рум. – *панер* 'кругла корзина з верболозу, в яку збирають виноград' [ДД, III, 175], в болг. – *панер*, *панера* 'корзина з ручками для трави' [ГБК, 205]; в укр. – *мандж'а* 'страва з овочів (помідорів, перцю)' [СУГО, 123], в болг. та гаг. – *манджа*, *манжа* 'страва з картоплі, помідорів, цибулі, перцю; овочевий соус', 'їжа, страва' [ГБК, 170; 12, с. 218], в рос. – *манджа*, *мандж'а* 'овочева рагу з помідорів, баклажанів, перцю та цибулі' [СРГО, I, 298]; в укр. – *маг'ала* 'загальна назва кутка села', 'кількість людей – 15–20 чол.' [СУГО, 122], в болг. та гаг. – *маг'ала* (*маха'ала*) 'квартал; куток села' [11, с. 218], в рос. – *маг'ала* 'кінець села, хати на краю села' [СРГО, I, 293]; в укр. – *гарман* 'місце в полі, де просушують і очищають зерно, тік', 'город', 'місце, де гарманували', 'ділянка землі біля хати, де раніше був тік, на якому молотили запряженими кіньми або волами' [СУГО, 49], в рос. – *гарман* 'тс' [СРГО, I, 123–124], в болг. – *арман* 'тс' [ГБК, 19–20]; в укр. – *градина*, *градина* 'поливний колгоспний город', 'город біля хати', 'виноградник' [СУГО, 57; 8], в рос. – ще й *гр'а'дина* 'овочі', 'грунт, придатний для вирощування овочів' [СРГО, I, 143], в болг. – *градина* 'місце у дворі перед хатою, де влітку держать птицю' [ГБК, 66]; в укр. – *вада* 'рівчачок на поливних городах, яким тече вода на грядки' [СУГО, 34], в рос. – *вад*, *вада* 'зрошувальний канал' [СРГО, I, 64], в болг. – *вада* 'тс' [ГБК, 43]; в укр. – *жок*, *джок* 'назва танцю', 'місце, де танцюють, веселяться', в рос. – *жок* 'молдовський народний танок' [СРГО, I, 200]; в укр. – *та'ва* 'жаровня для випікання хліба, інших виробів з тіста' [СУГО, 186], в рум. – *та'ва*, *т'ва* 'тс' [ДД, IV, 203]; в укр. – *бурнус* 'верхній жіночий одяг' [АУМ, НМ, 143], *бурнуз*, *бурмос* 'верхній жіночий одяг, довгий, переважно з овечої вовни' [СУГО, 31–32], пор. рум. – *бурнуз* 'жіночий зимовий вовняний одяг', 'пальто з домотканого сукна', 'чоловічий одяг з коміром, що закриває шию, з простої тканини' [ДД, I, 182], в рос. – *бурнуз*, *бурнус*, *бурмуз*, *бурмус* 'теплий верхній вовняний одяг, розширений донизу' [СРГО, I, 58]; в укр. – *ма'гар*

‘віслиюк’, ‘дурень’ [СУГО, 122], в рос. – *ma'gar*, *ma'gar'* ‘віслиюк’, ‘уперта людина’ [СРГО, I, 293], в бол. та гаг. – *ma'gar'a*, *ma'gare* ‘тс’ [ГБК, 167; 11, с. 218]; в укр. – *струнга* ‘місце в кошарі, де доять овець’, ‘обгороджене в полі місце, де доять овець’ [СУГО, 185], в болг. та гаг. – *струнга*, *струнка* ‘тс’ [ГБК 285; 11, с. 219], в рос. – *струнга* ‘тс’ [СРГО, II, 197] тощо.

У межах назв рослин в говірках МДД побутують такі спільні для різних мов лексеми: *пушойа*, *папшойа* ‘кукурудза, *Zea mays* L.’ поширена в багатьох укр. [АУМ, III, к. 110], [СУГО, 146], рос. [СРГО, II, 13–14], рум. говірках (похідні див.: ALR, h. 471; ДД, III, 178]; *па'нур*, *па'нупра*, *па'нора* ‘багаторічна трав'яниста рослина родини рогузових’, відома багатьом контактним укр. [СУГО, 146], рос. [СРГО, II, 12], болг. [ГБК, 206], рум. [ДД, III, 177] говіркам зі значенням ‘рогіз’, ‘очерет’; в укр. – *мелай* ‘кукурудза’ [АУМ, к. 110], *ма'лай*, *ми'лай* ‘солодка бабка – печиво з кукурудзяної муки’, в рум. – *ма'лай ди крупи* ‘просо (рослина і зерно)’ [ДД, III, 51], *мэ'лай* ‘кукурудза’, ‘просо’, ‘поле проса’, ‘вижимки з винограду (коли переробляють виноград на вино)’ [АЛМ, I, х. 154; ДД, III, 105], в рос. – *ма'лай*, *ма'лан* ‘коржик з кукурудзяного борошна’, ‘хліб з кукурудзяного борошна’ [СРГО, I, 295–296]; в укр. – *чикл'еж* і похідні ‘стебло кукурудзи’, ‘сухе бадилля кукурудзи’ [СУГО, 209; 9], в рос. – *чекл'еж*, *чукл'еж*, *чекр'еж*, *чекл'ежа*, *чукл'ежа* ‘кукурудза’ [СРГО, II, 273–274], в болг. – *ч'икелек* ‘стебло кукурудзи’; в укр. – *курай* ‘перекотиполе, *Salsola ruthenica*’ [8], в рос. – *курай* ‘бур'ян’ [СРГО, I, 274], в болг. – *карай* ‘тс’ [ГБК, 128]; в укр. – *гарба'ж'іка*, *гарба'ж'ійка* ‘цибуля, яку садять цибулинками’ [СУГО, 49; 9], в рос. – *гарба'жейка*, *гарба'жичка*, *гарба'жика*, *гарба'джика*, *гарба'дика*, *гарба'зейка* ‘дрібна насіннева цибуля’ [СРГО, I, 122], в болг. та гаг. – *арпа'джик*, *гарба'джика* ‘тс’ [ГБК, 20; 11]; в укр. – *бу'жора* ‘півонія, *Raeonia* L.’ [СУГО, 29; 9], в рос. – *бу'жол*, *бу'жор* ‘тс’ [СРГО, I, 54], в болг. – *бу'жор* ‘тс’ [ГБК, 367]; в укр. – *гутул'а*, *гутул'а*, *ку'тул'а* ‘айва, *Sydonia oblanga* Mill. (дерево та його плоди)’ [СУГО, 65; 9], в рос. – *гут*, *гута*, *гутулия* ‘тс’ [СРГО, I, 153] тощо.

Обрядова лексика засвідчує, зокрема, такі інтегрувальні номінації: в укр. говірках – *дзестри*, *зестри*, *дзейстри*, *дестри*, *дестра* ‘придане’ [АУМ, НМ, 174; 12; СУГО, 68], в рум. – *дзэстри*, *зэстри*

‘тс’ [АЛМ, I, х. 28], в рос. – *дзестры*, *дзестри* ‘тс’ [СРГО, I, 166], в болг. – *зестра* ‘придане, посаг; віно, зазвичай – земля, худоба’ [ГБК, 103]; в укр. – *на'наши*, *на'нашка*, *на'нашул*, *на'нашол*, *на'нашулка* ‘хрещені батько і мати’, ‘весільні батько і мати’ [СУГО, 133], в рос. – *на'наши*, *на'нашка*, *на'нашул*, *на'нашелка* ‘весільні батько і мати’ [СРГО, I, 322–323]; в укр. – *шишка* ‘булочка, один з атрибутів весілля’, ‘весільний хліб’ [10], в рос. – *шишка* ‘здобний весільний пиріг’ [СРГО, II, 283]; в рос. – *хр'ост'а* ‘хрещена мати’ [СРГО, II, 263], в болг. – *кръсница* ‘тс’ [ГБК, 146]; в укр. – *гил'це* ‘прикрашене живими чи паперовими квітами деревце чи гіллячка, один з атрибутів весільного обряду’ [10], в рос. – *гил'цо* ‘тс’, ‘вінок’ [СРГО, I, 128]; в укр. – *крижма*, *крижмо* ‘кілька метрів тканини, які дарують новонародженому на хрестини’ [СУГО, 109], в рос. – *крыжма* ‘ковдра, в яку приймають дитину з купелі хрещені батьки’ [СРГО, I, 269] тощо.

Значення усіх вищеподаних лексем знають, як правило, усі (або більшість) діалектоносіїв досліджуваних говірок.

Попередній досвід дослідження говірок межиріччя Дністра і Дунаю, наше спостереження зумовили також специфіку застосування описового і лінгвогеографічного методів. Коригування дослідницьких процедур полягає передусім у залученні до вивчення мовних рівнів говірок інноваційних аспектів, а також у комплексному використанні діалектної текстології і програми із зверненням уваги на суперечливі свідчення цих джерел інформації.

Висновки. Отже, зрозуміло, що сьогодні розпочато роботу над новим етапом вивчення діалектної багатоманітності й мовної ситуації в межиріччі Дністра і Дунаю. Вона включає скоординоване, на підставі єдиної програми і теоретичних засад обстеження говірок мов, найбільшою мірою представлених у регіоні (українських, російських, болгарських, румунських, гагаузьких). Закономірно формою наукового пояснення та підтвердження істинності матеріалу має стати полімовний лінгвістичний атлас, карти якого одночасно відтворюватимуть як просторово співвідносні номінативні одиниці говірок різносистемних мов. Такі карти здатні не тільки просторово репрезентувати зафіксовану в говірках лексику й семантику, а й також вказати на напрями міждіалектних впливів та їхню відносну хронологію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови / С. П. Бевзенко. – К. : Вища школа, 1991. – 231 с.
2. Герман К. Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини: Фонетика, фонологія / К. Ф. Герман. – Чернівці : Видавничка спілка «Час», 1995. – Т. 1. – 314 с.
3. Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнослов'янських говірок : [монографія] / Катерина Дмитрівна Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 592 с.
4. Гриценко П. Е. Carpatho-balkanica в свете «Общекарпатского диалектологического атласа» / П. Е. Гриценко // Карпато-балканский диалектный ландшафт : язык и культура. Памяти Г. П. Клепиковой. – М. : ИСЛРАН, 2008. – С. 26–56.

5. Гриценко П. Ю. Діалектологія / П. Ю. Гриценко // Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України – 75, 1930-2005 : Матеріали до історії. – К., 2005. – С. 216–242.
6. Гриценко П. Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети) / П. Ю. Гриценко // Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 3–16.
7. Гриценко П. Ю. Текст як простір вияву діалектних явищ / П. Ю. Гриценко // Збірник лінгвістичних праць : до 60-річчя проф. О. А. Колесникова. – Ізмаїл : ІДГУ, 2000. – С. 9–15.
8. Дакі О. А. Ботанічна лексика в українських говірках межиріччя Дністра і Дунаю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / О. А. Дакі. – К., 2014. – 16 с. + 1 к.
9. Дзензелівський Й. О. Про регіональні діалектологічні атласи української мови / Й. О. Дзензелівський // Праці Х республіканської діалектологічної наради. – К., 1961. – С. 17–25.
10. Дроздовський В. П. Українські говірки Бессарабського Примор'я (на матеріалі обстеження Саратовського, Татарбунарського та Білгород-Дністровського районів Одеської області): дис... кандидата філол. наук : 661 / Дроздовський Володимир Петрович. – Одеса, 1962. – 473 с.
11. Колесник В. О. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні. Граматична система : [монографія] / В. О. Колесник. – Одеса : Астропринт, 2003. – 231 с.
12. Колесников А. О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка : [монографія]; відп. ред. П. Ю. Гриценко. – Ізмаїл : «СМИЛ», 2015. – 676 с.
13. Скорофатова А. О. Атлас назв корисних рослин в українських східнослобожанських говірках : Атлас / Відп. ред. К. Д. Глуховцева. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. – 316 с.

СКРОЧЕННЯ НАЗВ ДЖЕРЕЛ

- АБГ – Атлас болгарских говоров в СССР / Составители: С.Б.Бернштейн, Е.В.Чешко, Э.И.Зеленина; отв. ред – С.Б.Бернштейн. [Ч. 1. Вступительные статьи, комментарии к картам. – 83 с; Ч. 2. Карты]. – М., 1958.
- АЛМ – Атласул лингвистик молдовенеск. – Вол. I, парт. I – II; вол. II парт. I – II. – Кишинэу, 1968 – 1973.
- АУМ – Атлас української мови. – Т. 3 [Ч. 1. Слобожанщина, Донеччина і суміжні землі; ч. 2. Нижня Наддніпрянина, Причорномор'я і суміжні землі; ч. 3. Комплексні карти; ч. 4. Некартографовані матеріали]. – К., 2001.
- ГБК – Колесник В.О. Говорът на българите в с. Криничне (Чушмелий). Бессарабия. Речник. Български говори в Украйна. Вип. 4. – Одеса, 2008. – 376 с.
- ГРМС – Гагаузско-русско-молдавский словарь / Составители: Г.А.Гайдаржи, Е.К.Колца, Л.А.Покровская, Б.П.Тукач; отв. ред. – Н.А.Баскаков. – М., 1973. – 664 с.
- ДД – Дикционар диалектал (кувинте, сенсурь, форме) / Ред. Р.Я.Удлер. – Вол. I – V. – Кишинэу, 1985 – 1986.
- СУГО – Словник українських говорів Одещини / гол. редактор О. І. Бондар. – Одеса, 2011. – 223 с.
- СРГО – Словарь русских говоров Одесщины. – Т. I – II. – Одесса, 2001.
- ALR – Atlasul lingvistic român pe regiuni Basarabia, Nordul Bucovinei, Transnistria. – Vol. I – IV. – Chişinău, 1993 – 2002.

Maryna Delyusto

The principles of questionnaire for multi-lingual atlas of dialects spread between the Danube and the Dniester rivers

Summary. The article deals with the problem of creation of “Multi-lingual atlas of dialects spread between the Danube and the Dniester rivers” devoted to the resettlement dialects of different national languages (Ukrainian, Romanian, Russian, Bulgarian and Gagauz). The author gives reasons for the necessity to prepare such investigation and describes principles of questionnaire for this atlas, its thematic structure, information filling and sources.

Key words: multi-lingual atlas, area between the Danube and the Dniester rivers dialect, questionnaire, dialectal texts.

Одержано 06.06.2016 р.